

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
نه	پیشگفتار چاپ سیزدهم
ده	پیشگفتار چاپ یازدهم
یازده	پیشگفتار چاپ اول
۱	فصل اول: کلیاتی درباره نظام آموزش و پرورش
۱	تعریف تربیت (آموزش و پرورش)
۳	نظام آموزش و پرورش، اهمیت و کارکردهای آن
۷	نظام آموزش و پرورش ایران
۱۷	اصول حاکم بر نظام آموزش و پرورش ایران
۲۰	ساختار نظام آموزش و پرورش ایران
۳۱	سؤالیهای برای بحث و بررسی
۳۲	فصل دوم: سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و اسناد فرادستی آن
۳۳	۱. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۸
۳۴	۲. قوانین آموزش و پرورش عمومی (تعلیمات اجباری و مجانی)
۳۴	۳. سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴
۳۶	۴. قانون اهداف و وظایف وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۶۶
۳۶	۵. برنامه‌های پنج‌ساله توسعه کشور
۳۷	۶. شورای عالی انقلاب فرهنگی و مصوبات آن
۳۷	۷. شورای عالی آموزش و پرورش
۳۸	۸. شورای مصلحت نظام
۳۹	۹. نقشه جامع علمی کشور
۴۴	۱۰. سند تحول بنیادین آموزش و پرورش
۴۷	۱۱. سند برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران

صفحه	عنوان
۴۸	ملاحظات کلی
۵۰	سؤلهایی برای بحث و بررسی
۵۲	فصل سوم: آموزش و پرورش دوره پیش دبستانی
۵۲	تعریف آموزش و پرورش دوره پیش دبستانی
۵۲	اهمیت آموزش و پرورش در دوره پیش دبستانی
۵۶	تاریخچه ظهور و تکوین دوره پیش دبستانی
۶۰	ویژگیهای کودکان دوره پیش دبستانی (پنج تا شش ساله)
۶۱	اهداف آموزش و پرورش دوره پیش دبستانی
۶۲	اصول آموزش و پرورش دوره پیش دبستانی
۶۳	ویژگیهای مربیان دوره پیش دبستانی
۶۴	طرح سنجش سلامت جسمانی و آمادگی تحصیلی
۶۵	تغییرات و تحولات مربوط به دوره پیش دبستانی در اسناد مهم مربوط به ...
۶۸	ملاحظات کلی (فرصتها)
۶۸	سؤلهایی برای بحث و بررسی
۷۰	فصل چهارم: آموزش و پرورش دوره ابتدایی
۷۰	تعریف آموزش و پرورش دوره ابتدایی
۷۱	اهمیت آموزش و پرورش دوره ابتدایی
۷۲	ویژگیهای دانش آموزان دوره ابتدایی
۷۴	تاریخچه ظهور و تکوین دوره ابتدایی
۸۰	مدت تحصیل در دوره ابتدایی در بعضی از کشورهای جهان و ایران
۸۳	اهداف دوره ابتدایی
۸۵	اهداف دوره ابتدایی مصوب ۱۳۷۹
۹۰	اصول آموزش و پرورش دوره ابتدایی
۹۲	ویژگیهای معلمان دوره ابتدایی
۹۳	دانشگاه فرهنگیان و نقش آن در تربیت و تأمین معلمان ابتدایی
۹۴	برنامه درسی دوره ابتدایی
۱۰۱	آموزش ابتدایی در ژاپن
۱۰۱	اهداف و برنامه های آموزشی دوره ابتدایی

صفحه	عنوان
۱۰۳	تحول برنامه‌های درسی دوره ابتدایی
۱۰۵	مواد درسی و ساعات آن در سال تحصیلی ۱۳۸۹-۱۳۹۰
۱۰۶	کتابهای درسی دوره ابتدایی
۱۰۶	روشهای آموزش و پرورش دوره ابتدایی
۱۰۸	تغییرات و تحولات مربوط به دوره ابتدایی در اسناد مهم مربوط به ...
۱۱۷	ملاحظات کلی
۱۱۸	سؤلهایی برای بحث و بررسی
۱۱۹	فصل پنجم: آموزش و پرورش دوره راهنمایی تحصیلی و تغییر این دوره به ...
۱۱۹	تعریف آموزش و پرورش دوره راهنمایی تحصیلی
۱۲۰	اهمیت دوره راهنمایی تحصیلی
۱۲۱	ویژگیهای دانش‌آموزان دوره راهنمایی تحصیلی
۱۲۵	تاریخچه ظهور و تکوین دوره راهنمایی تحصیلی
۱۲۶	اهداف دوره راهنمایی تحصیلی
۱۲۸	اهداف دوره راهنمایی تحصیلی مصوب ۱۳۷۹
۱۳۴	اصول آموزش و پرورش دوره راهنمایی تحصیلی
۱۴۰	تربیت دبیران دوره اول متوسطه در دانشگاه فرهنگیان
۱۴۰	برنامه درسی دوره راهنمایی تحصیلی
۱۴۳	برنامه درسی دوره اول متوسطه
۱۴۵	کتابهای درسی دوره اول متوسطه
۱۴۶	روشهای آموزش و پرورش دوره راهنمایی تحصیلی
۱۴۷	خدمات راهنمایی در دوره راهنمایی تحصیلی
۱۴۸	آموزش و پرورش دوره اول متوسطه در اسناد مرتبط با آموزش و پرورش ...
۱۵۰	ملاحظات کلی
۱۵۱	سؤلهایی برای بحث و بررسی
۱۵۲	فصل ششم: آموزش و پرورش دوره دوم متوسطه
۱۵۲	تعریف آموزش و پرورش دوره متوسطه
۱۵۳	اهمیت آموزش و پرورش دوره متوسطه
۱۵۴	ویژگیهای دانش‌آموزان دوره متوسطه

صفحه	عنوان
۱۵۵	تاریخچه ظهور و تکوین آموزش و پرورش دوره متوسطه
۱۵۷	طرح جدید آموزش دوره متوسطه
۱۵۹	اهداف دوره متوسطه
۱۶۱	اهداف دوره متوسطه مصوب ۱۳۷۹
۱۶۹	ساختار دوره‌های متوسطه، پیش‌دانشگاهی و کاردانی پیوسته
۱۷۴	ویژگیهای دبیران دوره متوسطه
۱۷۸	برنامه‌های درسی دوره متوسطه
۱۸۹	برنامه درسی دوره پیش‌دانشگاهی
۱۹۴	راهنمایی و مشاوره در دوره متوسطه
۲۰۶	تربیت و تأمین مشاوران دوره متوسطه
۲۰۶	وضعیت کمی دوره متوسطه
۲۰۹	آموزش و پرورش دوره دوم متوسطه در اسناد مرتبط با ...
۲۱۲	ملاحظات کلی در مورد اصلاح، تغییر و تحول نظام
۲۱۲	سؤلهایی برای بحث و بررسی
۲۱۴	فصل هفتم: نقش نهادهای اجتماعی - فرهنگی در آموزش و پرورش مدارس
۲۱۵	خانواده
۲۱۶	انجمن اولیا و مربیان مدرسه
۲۲۶	کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
۲۲۹	کانونهای فرهنگی - تربیتی
۲۳۱	سؤلهایی برای بحث و بررسی
۲۳۲	فصل هشتم: گروه و پویایی گروهی در کلاس درس و مدرسه
۲۳۲	تعریف گروه و ویژگیهای گروه
۲۳۳	پویایی گروه
۲۳۶	انواع گروه در مدارس
۲۳۶	اهداف و وظایف شورای دانش‌آموزان در مدارس
۲۳۷	سؤلهایی برای بحث و بررسی
۲۳۸	منابع و مآخذ

پیشگفتار چاپ سیزدهم

با توجه به تغییرات عمده‌ای که در نظام آموزش و پرورش ایران در سالهای ۱۳۹۰ تاکنون به ویژه تصویب سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و اسناد فرادستی مانند نقشه جامع علمی کشور صورت گرفته است و با توجه به استقبال زیادی که دانشجویان رشته‌های مدیریت آموزشی، علوم تربیتی، راهنمایی و مشاوره و دبیری و استادان محترم و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت کشور از بحثهای جدید آموزش و پرورش ابتدایی، دوره اول و دوم متوسطه نموده‌اند به پیشنهاد مسئولان محترم سازمان سمت این کتاب مورد تجدید نظر قرار گرفت و با نام *آموزش و پرورش ابتدایی، دوره اول و دوم متوسطه* در ۸ فصل مطرح گردیده است. سعی شده است آخرین مطالعات مربوط به تغییرات ساختار آموزشی آموزش و پرورش و برنامه‌های پایه‌های ششم، اول و دوم متوسطه مطرح گردد. امید است با رهنمودهای ارزنده استادان محترم و دانشجویان دانشگاههای مختلف و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت کشور چاپهای بعدی با غنای بیشتر منتشر گردد.

احمد صافی

پیشگفتار چاپ یازدهم

نظر به استقبال زیادی که دانشجویان رشته‌های مدیریت آموزشی، علوم تربیتی، راهنمایی و مشاوره و دبیری و استادان محترم و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت کشور از مباحث کتاب آموزش و پرورش ابتدایی، راهنمایی تحصیلی و متوسطه نموده‌اند به پیشنهاد مسئولان محترم سازمان «سمت» این کتاب مورد تجدید نظر قرار گرفت و تغییرات، تحولات و مطالعاتی که تا سال ۱۳۹۰ در زمینه نظام آموزش و پرورش ایران و دوره‌های مختلف تحصیلی آن صورت گرفته است به تناسب نیاز و مبتنی بر برنامه مصوب در چاپ جدید این کتاب در هشت فصل مطرح گردید. چون برخی از مطالعات مربوط به دوره‌های تحصیلی در سال ۱۳۸۹ در مرحله تصویب نهایی است از ذکر آنها خودداری گردید. امید است با رهنمودهای ارزنده استادان محترم، صاحب‌نظران و مسئولان آموزش و پرورش چاپهای بعدی با غنای بیشتر منتشر گردد.

احمد صافی

پیشگفتار چاپ اول

در هر کشوری نظام آموزش و پرورش یکی از نظامهای مهم اجتماعی است. رسالت این نظام علاوه بر انتقال میراث فرهنگی و تجارب بشری به نسل جدید، ایجاد تغییرات مطلوب در شناختها، نگرشها و در نهایت رفتار کودکان، نوجوانان و جوانان است. برای نیل به این اهداف در هر کشوری سرمایه‌های فراوانی برای آموزش و پرورش کودکان، نوجوانان و جوانان هزینه می‌شود.

در نظام آموزش و پرورش ایران نزدیک به یک میلیون و ۱۳۰ هزار مدیر، معاون، مشاور، کارشناس، مربی، معلم و سایر کارمندان، امور آموزش و پرورش حدود ۱۹ میلیون دانش‌آموز را در ۱۱۵ هزار واحد آموزشی بر عهده گرفته و بودجه‌ای بالغ بر ۱۴ میلیارد تومان در این راه هزینه می‌شود.

شیوه کار کردن و مؤثر بودن در مراکز آموزشی، مستلزم شناخت هدفها، اصول آموزش و پرورش، ویژگیهای دانش‌آموزان و معلمان، برنامه‌های درسی، روشهای آموزشی و پرورشی و سیاستهای حاکم بر هر یک از دوره‌های تحصیلی است.

نظر به اهمیت و ضرورت آگاهی دانشجویان رشته‌های دبیری، مدیریت آموزشی، مشاوره و راهنمایی و غیره دانشگاههای کشور، بر اساس پیشنهاد سازمان مطالعه و تدوین کتب دانشگاهی در علوم انسانی و اسلامی و مبتنی بر برنامه مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، کتاب حاضر با عنوان آموزش و پرورش ابتدایی، راهنمایی تحصیلی و متوسطه در هفت فصل تألیف شده است.

امیدواریم که محتوای این کتاب برای همه کسانی که با آموزش و پرورش

کودکان، نوجوانان و جوانان سروکار دارند به ویژه دانشجویان رشته‌های دبیری، مدیریت آموزشی، مشاوره و راهنمایی دانشگاهها و مراکز عالی ضمن خدمت فرهنگیان و مراکز تربیت معلم سودمند باشد و اساتید محترم، مدیران و کارشناسان آموزش و پرورش کشور با مطالعه این کتاب و ارائه رهنمودها و پیشنهادهای سازنده خود، نگارنده را در اصلاح و تکمیل آن یاری دهند.

احمد صافی